

רע"פ 4097/16 - מוחמד מחמוד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
רע"פ 4097/16

לפני:
המבקש:

כבוד השופט א' שהם
מוחמד מחמוד

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי בירושלים, מיום 19.4.2016, בעפ"ג
58805-11-15, שניתן על ידי כב' השופטים י' נועם-
סג"נ; ר' פרידמן-פלדמן; ו-מ' בר-עם

בשם המבקש:

עו"ד אסעד מזאוי

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים י' נועם - סג"נ; ר' פרידמן-פלדמן; ו-מ' בר-עם), בעפ"ג 58805-11-15, מיום 19.4.2016, בגדרו התקבל ערעורה של המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט א' רון), בת"פ 14055-11-13, מיום 12.10.2015.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 18.11.2013, הורשע המבקש, על בסיס הודאתו בכתב אישום מתוקן, אשר מייחס לו את העבירות הבאות: קשירת קשר לביצוע פשע; הסגת גבול; גניבת רכב; מעשה פזיזות ורשלנות; ונהיגה בזמן פסילה; וזאת, לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); סעיף 447(א)(1) לחוק העונשין; סעיף 413ב(א) לחוק העונשין, סעיף 338(א)(1) לחוק העונשין; וסעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], בהתאמה. לפי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 3.11.2013, או בסמוך לכך, קשר המבקש קשר לגניבת משאית עם אדם אשר זהותו אינה ידועה למשיבה (להלן: האחר), ואדם נוסף, המכונה "עלי חמזה" (להלן: עלי). עוד נאמר בכתב האישום, כי ביום 3.11.2013,

סמוך לשעה 00:01, התקשר עלי למבקש, ולאחר תיאום ביניהם, יצאו השניים מירושלים לכיוון אזור התעשייה "הרכבת" בנתניה. שם, פגשו השניים באדם האחר, סמוך לשעה 03:45. בהמשך, פתחו השלושה את שערו של מפעל אשר ממוקם באזור התעשייה, נכנסו אל רחבת המפעל, וניגשו לכיוון משאית מערבל בטון, השייכת למר גיא מדמון (להלן: המתלונן). המבקש קיבל מפתח ושלט מידי האחר, באמצעותם הצליח לפתוח את המשאית. המבקש נכנס לתוך המשאית, הניע אותה והחל בנסיעה מהמקום. לאחר זאת, כפי שמתואר בכתב האישום, סמוך לשעה 05:30 באותו היום, התקבל דיווח במשטרה על גניבת המשאית. בהמשך היום, הבחינו שוטרים במשאית כשהיא נהוגה בידי המבקש, בכביש 60 ברחוב הרומזמין בירושלים, לכיוון כביש המנהרות. השוטרים צפרו למבקש לעצור אולם הוא לא נענה לקריאותיהם והמשיך בנסיעה מהירה. השוטרים דלקו אחריו וסימנו לו לעצור באמצעות הפעלת אורות כחולים ובאמצעות הבהובים, אולם המבקש המשיך בנסיעה פזיזה ורשלנית, תוך מעבר בין נתיבי נסיעה. לבסוף, עצרו השוטרים את המשאית כשהמבקש בתוכה, והסתבר כי הוא נהג בזמן שהיה פסול מלהחזיק רישיון נהיגה.

3. לאחר הרשעתו בדיון, נשלח המבקש לשירות המבחן לקבלת תסקיר בעניינו. ביום 2.1.2014, הוגש תסקיר שירות המבחן הראשון אודות המבקש (להלן: תסקיר המבחן או התסקיר). בתסקיר נאמר, כי המבקש הינו בן 26, רווק, שהשלים 12 שנות לימוד. לאורך חייו של המבקש, כפי שנכתב בתסקיר, הוא מצא מפלט בשתיית אלכוהול עד כדי התמכרות. לחובת המבקש עומד עבר פלילי, אשר כולל שתי הרשעות, משנת 2011. הרשעה אחת היא בעבירה של הסעת שב"ח, בגינה הושטו עליו שישה חודשי מאסר בפועל, נוסף על מאסר מותנה; והשנייה, בגין ביצוע עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה; הפרעה לשוטרי; והסעת שב"ח, בגין הוטלו עליו שנתיים מאסר בפועל, נוסף על מאסר מותנה של 8 חודשים. אשר למעשיו באירוע המתואר בכתב האישום, נמסר בתסקיר, כי המבקש לקח עליהם אחריות מלאה, הביע חרטה, וגילה נכונות להשתלב בתכנית טיפולית. אשר על כן, המליץ שירות המבחן לבית משפט השלום לדחות את הדיון בעניינו של המבקש בחודשים ימים, תוך שחרורו לחלופת מעצר ושליחתו לראיון קבלה בקהילה הטיפולית "בית אביבה" (להלן: הקהילה). בדיון שנערך ביום 6.1.2014, קיבל בית משפט השלום את המלצת שירות המבחן, ושחרר את המבקש לראיון קבלה בקהילה, חרף התנגדות המשיבה לכך. יצוין, כי המשיבה הבהירה בדיון זה, כי עמדתה העונשית במקרה דנן היא להטלת מאסר בפועל. נוכח החלטת בית משפט השלום, יצא המבקש לבדיקות שונות, שלאחריהן הוגשו תסקירים משלימים שונים בעניינו, בהם הובעה התרשמותו של שירות המבחן, לפיה המבקש מתנהג כראוי בטיפול ומבצע את מטלותיו. הדיון בעניינו של המבקש נדחה מספר פעמים נוספות, נוכח בקשות מטעם שירות המבחן, שהובאו בתסקירים המשלימים שהוגשו בעניינו של המבקש, וחרף התנגדותה של המשיבה. כמו כן, ביום 14.5.2015, בהוראת בית משפט השלום, נשלח המבקש לממונה על עבודות השירות לקבלת חוות דעת בדבר התאמתו לריצוי עונש מאסר על דרך של עבודות שירות. בתסקיר שירות המבחן האחרון שהוגש בעניינו של המבקש, ביום 15.7.2015, נמסר כי הליך הגמילה של המבקש מתקדם בהצלחה; כי המבקש משתף פעולה עם המסגרת הטיפולית; הוא מביע חרטה ולוקח אחריות על מעשיו. אשר על כן, המליץ שירות המבחן על הטלת צו שירות לתועלת הציבור "בהיקף נרחב", צו מבחן למשך שנה, ועל הארכת תוקפו של המאסר המותנה התלוי ועומד מעל ראשו של המבקש.

4. ביום 12.10.2015, ניתן גזר הדין בעניינו של המבקש בבית משפט השלום. אשר למתחם הענישה, אימץ בית משפט השלום את המתחם לו עתרה המשיבה (מתחם הנע בין 24-48 חודשי מאסר לריצוי בפועל). בגזירת עונשו של המבקש בתוך המתחם, התייחס בית משפט השלום מצד אחד, לעברו הפלילי של המבקש; ולחומרת העבירות שביצע. ומצד שני, בית משפט השלום נתן את דעתו להליך השיקומי החיובי בו השתלב המבקש, וכן למצג שהתגבש בקרביו של המבקש, לפיו אם יעמוד בהצלחה בהליך הטיפולי – הוא לא יישלח למאסר בפועל. לעניין זה, ציין בית משפט השלום את הדברים הבאים:

"התביעה, אמנם, התנגדה לכל אורך הדרך לגישה מקילה בשיקום כלפי הנאשם [המבקש], ואולם, הגם שהייתה היא עקבית בעמדתה, שהייתה ללא כל ספק לגיטימית, לא הובא לידיעת בית המשפט שכלפי הנאשם [המבקש] מאסר מותנה רלוונטי להפעלה שאורכו 8 חודשים. מטעם זה אף נשלח הנאשם [המבקש] לממונה על עבודות שירות, שאישר את התאמת הנאשם [המבקש] [...] בנסיבות אלה יש מידה של ממש בטענות הסנגור הנכבד, שכלפי מרשו התגבש מצג, לפיו, אם וככל שיעלה על הפסים וילמד בהתנהגותו על מהלך שיקומי שנסתיים בהצלחה, לא יישלח לכלא. עתה, כשמצביע שירות המבחן על מהלך שיקומי ברור ומוצלח, נטען, אכן, על ידי ההגנה, שלא יהא נכון למצות את הדין עם הנאשם [המבקש]".

נוסף על כך, התחשב בית משפט השלום בעובדה כי המבקש שהה במשך שלושה חודשים במעצר, ובששת החודשים הנוספים בהם שהה המבקש במסגרת שיקומית סגורה. אשר על כן, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: קנס בסך 15,000 ₪ או 150 ימי מאסר תמורתו; עבודות לתועלת הציבור בהיקף של 360 שעות; פסילת רישיון הנהיגה של המבקש למשך 3 שנים; וצו מבחן למשך שנה. בית משפט השלום האריך את תוקפו של המאסר המותנה בן 8 חודשים, שהוטל על המבקש ביום 4.7.2011, במסגרת ת"פ 26537-11-10. נקבע, כי המבקש יישא בעונש זה אם, בתקופה של שנתיים מיום מתן גזר הדין, הוא יעבור על עבירה נוספת אותה ביצע במסגרת התיק דנן.

5. המשיבה לא השלימה עם קולת העונש שנגזר על המבקש, והגישה ערעור על גזר הדין לבית המשפט המחוזי. ביום 19.4.2016, קיבל בית המשפט המחוזי את ערעורה של המשיבה, בקובעו כי המקרה דנן נמנה על אותם מקרים חריגים, בהם על ערכאת הערעור להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית. בפסק הדין, עמד בית המשפט המחוזי על כך שאין מחלוקת בין הצדדים לגבי מתחם הענישה, אלא על החריגה שנעשתה מן המתחם, משיקולי שיקום. בית המשפט המחוזי נתן את דעתו לחומרת העבירות שבוצעו על ידי המבקש, ולעברו הפלילי; ומנגד, לשיקולי השיקום בעניינו של המבקש, ועל כך שהוא "הצליח לחולל שינוי עמוק ופנימי באישיותו ובאורחות חייו". נוכח זאת, קבע בית המשפט המחוזי, כי אמנם יש לסטות ממתחם הענישה, משיקולי שיקום, אך בשל האינטרס הציבורי וחומרת העבירות, לא ניתן לפטור את המבקש מעונש מאסר בפועל. על כן, הטיל בית המשפט המחוזי על המבקש עונש של 8 חודשי מאסר לריצוי בפועל, והפעיל את המאסר המותנה שהוטל על המבקש בהליך הקודם בעניינו, באופן שחודשיים מן המאסר המותנה ירצו במצטבר. התוצאה היא, כי על המבקש לרצות, בסך הכול, 10 חודשי מאסר בפועל, בניכוי תקופת מעצרו (3.11.2013 - 4.2.2014). בית המשפט המחוזי קבע, כי רכיבי השירות לתועלת הציבור, וצו המבחן בגזר דינו של בית משפט השלום יבוטלו, בעוד שהרכיבים של הפסילה והקנס יוותרו על כנם. תאריך התייצבותו של המבקש לריצוי עונשו נקבע ליום 3.7.2016.

הבקשה לרשות ערעור

6. ביום 22.5.2016, הוגשה הבקשה לרשות ערעור המונחת לפניי, ובמסגרתה טען המבקש כי יש ליתן לו רשות לערער בשל "העובדה כי רכיב של מאסר בפועל הושת על המבקש לראשונה אך ורק במסגרת פסק דינו של בית המשפט קמא הנכבד ונושא זה לא נבחן על ידי ערכאת ערעור נוספת כלשהי". נוסף על כך, סבור המבקש כי עולה בעניינו שאלה משפטית עקרונית בעלת השפעה רוחבית, והיא "משקלו ומרכזיותו של שיקול השיקום בין יתר שיקולי הענישה". לעניין זה, טען המבקש, כי בית המשפט המחוזי לא נתן את המשקל הראוי לשיקולי השיקום בעניינו, נוכח העובדה שהעבירות בהן הורשע, לשיטתו, אינן בעלות "חומרה יתרה".

7. הלכה ידועה היא, כי רשות לערער "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים חריגים, כאשר עולה שאלה משפטית עקרונית אשר חורגת מעניינם של הצדדים להליך; או כאשר קיים חשש לאי צדק מהותי או לעיוות דין היורד לשורשו של ההליך בעניינו של המבקש (רע"פ 2139/16 אברמס נ' מדינת ישראל (18.5.2016); רע"פ 3202/16 בן נחום נ' מדינת ישראל (18.5.2016); רע"פ 3864/16 בן דוד נ' מדינת ישראל (17.5.2016)). כאשר הבקשה מוגשת לעניין חומרת העונש, תינתן רשות לערער רק מקום בו סבר בית המשפט כי העונש חורג, באורח קיצוני, ממדיניות הענישה הנוהגת (רע"פ 3841/16 מזרחי נ' מדינת ישראל (16.5.2016); רע"פ 3612/16 אסור נ' מדינת ישראל (15.5.2016); רע"פ 3421/16 פלוני נ' מדינת ישראל (15.5.2016)). אזכיר, כי החמרה בעונש בערכאת הערעור, אינה מהווה, כשלעצמה, עילה למתן רשות ערעור, ועל המבקש להצביע על סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה, כאמור (ראו, לעניין זה, רע"פ 501/16 פישמן נ' מדינת ישראל (24.1.2016); רע"פ 5205/15 טנוס נ' מדינת ישראל (9.8.2015); רע"פ 5423/14 קופרמן נ' מדינת ישראל (29.9.2014)). הבקשה שלפניי אינה נמנית על המקרים החריגים הללו, ומטעם זה בלבד יש לדחותה.

8. למעלה מן הצורך, אדון בקצרה בטענותיו של המבקש. לעניין שיקולי השיקום עליהם מתבסס המבקש, אציין כי אכן נראה שהמבקש עבר הליך שיקומי מוצלח, ולא בכדי נדחה הדיון בעניינו פעמים רבות, עקב בקשות שירות המבחן להמשך הטיפול. הגם שיש לברך על התהליך השיקומי שעבר המבקש, אין בכך בכדי להפחית מחומרת העבירות בהן הורשע. בסופו של יום, בית המשפט המחוזי לקח בחשבון את שיקולי השיקום בעניינו של המבקש, ואף סטה לקולה ממתחם הענישה בשל אותם שיקולים. אינני סבור כי המשקל שניתן לשיקולי השיקום בעניינו של המבקש איננו הולם, בנסיבות העניין, וסבורני כי העונש שנגזר עליו בסופו של יום הינו מאוזן וראוי.

9. מצאתי מקום להידרש גם לטענה הנוגעת למצג אשר נוצר, לכאורה, אצל המבקש, לפיו לא יוטל עליו מאסר בפועל במידה שיצלח כהלכה את התהליך הטיפולי. ראשית, לא ברור על בסיס מה סבר בית משפט השלום כי נוצר מצג שכזה בקרבו של המבקש. המשיבה הדגישה, כבר מן ההתחלה, כי היא תבקש להטיל על המבקש מאסר בפועל (וראו, בהקשר זה, עמ' 3, שורה 14, לפרוטוקול הדיון בבית משפט השלום). אמנם, בית משפט השלום נענה לבקשות שירות המבחן לדחיית הדיון בעניינו של המבקש, על מנת למצות את התהליך השיקומי, ואכן ניתן להניח כי המבקש קיווה שתהליכי השיקום ייזקפו לטובתו בעת גזירת עונשו, ואולם, אין בהנחה זו בכדי ליצור מצג לפיו לא יוטל עליו עונש של מאסר בפועל. כמו כן, כבר בישיבה השנייה בבית משפט השלום הביאה המשיבה לידיעת בית המשפט כי רובץ מעל המבקש מאסר מותנה, בעקבות הרשעתו בהליך קודם (ראו עמ' 3, שורה 12, לפרוטוקול הדיון בבית משפט השלום). עובדה זו מחזקת את הדעה, לפיה לא נוצרה אצל המבקש ציפייה כי עמידה בהליך הטיפולי בהצלחה, תביא לכך שלא יוטל עליו מאסר בפועל. לאור האמור לעיל, לא מצאתי כל טעם מבורר להתערב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי.

10. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ט"ז באייר התשע"ו (24.5.2016).

ש ו פ ט

